UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato in primam Digesti Veteris Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Ad senatusconsultum Velleianum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96393

Visual Library

cũq́s ꝑ aliũ vult obligari,eſſe falſam.Et eſt ratio,q2 qñ qs ꝑ aliũ,puta ꝑ ꝓcurat. vult obligari,tũc obligat̃ ꝑ aliũ,vt ꝑ ſeipſuȝ ſed alterius facto,vt nota.in d.l.multũ intereſt.in fi.⁊ Inſtit.de inuti.ſtip.§.alteri.Et ideo mãdatũ nõ debet,nec põt reuocari, parte ignorãte.Et ꝑ hoc apparet ſolutio q̃ſtiõis,q̃ mouet̃ ĩ.de ſponſa.l.ſufficit nud⁹.Aut qs vult aliquod cõmodũ ꝑ aliũ ſibi acquiri,⁊ tũc licitũ eſt penitere.Nec requiritur certioratio,vt hic cũ cõcor.Ratio eſt,q2 vbi nullũ p̃iudiciũ generat̃,reuocatio debet cõſiſtere in pura,⁊ mera volũtate,Inſti.man.§.recte.⁊ ĩ.ꝓ ſocio.l.ſed ſi ſocius.§.j.Aut mãdat aliquis nũtiũ,vel epiſtolã,q2 vult ei facere donũ,vel gratiã,⁊ tũc licitum eſt penitere, nec requirit̃ certioratio.ĩ.de manu.vindi.l.fi.⁊ in d.l.illud.de ſacroſan.eccle.⁊ no.de ac.⁊ obli.l.cõſenſu.Et eſt ratio,q2 requirit̃ interuẽtio perſone medie vere,vel ficte p̃ſtantis miniſterium,⁊ ideo ſine certioratione reuocatur mandatuȝ.ar.ĩ.de dona.l.ij.§.
* ſed ſi quis donaturus.vbi bonus tex.*

Liber decimuſſextus.

Ad ſenatuſconſultum Velleianum.[a]
a Rubrica i.

ADDITIO.

a POMA.¶ Ad ſenatuſconſultum Velleianum.Ad materiam huius tit.vide Roma.ſingul.cccxxv.Ale.in l.in repudiãda.ff.de acquiren.heredita.

LEX I.

VElleiano.Per Velleianũ mulieribus intercedẽtibus,parat̃ exceptio,⁊ in veterem debitorẽ reſtituitur ſeu inſtituitur actio.h.d.cũ ſequen.in quibus Iuriſconſultus ſummanit totum ti.⁊ ponit hic caſus in quibus hic titu.locum non habet,⁊c.

LEX II.

1 ☞ Conciliorum ordo ⁊ forma.
2 Iſta verba,actio non detur,in ciuilibus non impediunt actionem,licet in criminalibus impediant ipſo iure,ſed inducunt exceptionem,⁊ an impediant litis conteſtationem.

ET primo.Hic ponitur ordo qualiter deuẽtum eſt ad hoc ſenatuſconſultũ,⁊ eius verba recitant̃.⁊ h.d.Mulier intercedẽti parat̃ exceptio ꝑ ſanatuſcõſultũ Velleianũ,cuius verba hic
1 referant̃.h.d.† Et no.hic modũ ⁊ ordinẽ in cõcilio.Primo enim fuit ꝓpoſita q̃ſtio.Scdo conſulit̃ ſuꝑ ea.Tertio fit reformatio,⁊ ita fiũt hodie reformatiões.De quo dixi in l.ij.C.de decur.⁊ in
2 l.oẽs populi.ĩ.de iuſti.⁊ iur.Itẽ nota,qđ † iſta verba,ne actio,petitio ve det̃,nõ impediũt actionẽ ipſo iure,ſed exceptionẽ inducũt.Simile in l.j.ĩ.ad Macedo.⁊ in l.j.§.j.ĩ.ad Treb.⁊ ibi dixi,q eſt verũ in ciuilibus,in criminalib⁹ impediũt ipſo iure.l.j.§.fi.ĩ.de alea.itẽ dicũt qdã,qđ ꝓpter iſta verba,actio ⁊c.qđ talis exceptio impedit litẽ cõteſtari,tãgit Gul.in l.elegãter.§.ſi
* qs poſt.ĩ.de cõdi.indebi.⁊c.* Nota iſtũ tex.ibi,ab his petitio fiat,ne vel eas actio det̃ ⁊c.qđ ſi Titius dicat,ſeu ꝓponat in iudicio ꝯ Caiam qđ fecit,dicã ꝓ Seio Caie de decẽ libris,quare petit reſpõderi libello.Reſpõdet Caia,⁊ dicit,qđ non tenetur reſpõdere allegãs ꝯ actionẽ ꝓpoſitã exceptionẽ Velleiani,quã petit admitti,⁊ ea admiſſa,ꝓnũtiari nõ fore reſpondẽdũ libello,dictamq́ȝ Caiã ab obſeruatiõe iudiciȷ̃ licẽtiari.Certe bene dicit,q2 exceptio Velleiani impedit litis ꝯteſtationẽ,vt hic patet,qđ eſt notabile,⁊ multi aduocati credũt ꝯtrariũ,ſcilicet qđ ñ impediat litis cõteſtationẽ.dixi aliqd ĩ.de iureiuran.l.nã poſtea.in p̃nci.Et ita ſemel in cõſilio vidi iudicare,dicit enim iſte text.ne ve in eas actio det̃.¶ Itẽ vide gloſſaȝ hic in ṽ ꝓ viris.q̃ incipit,ideo ſpecialius ⁊c.in fine gl.qđ cũ in alijs ꝑ exceptionẽ Velleiani ſolũ iuuatur,ſi ꝓ viro intercedat,eſt ipſo iure tuta,vt l.ſi qua mulier.C.eo tit.Eſt ergo iuſta ratio hodie,cũ ꝓ viro intercedit,vt ipſo iure ſubueniatur ei,vt in eo aliqd addat,argum.ĩ.de libe.⁊ poſth.l.ſi ita ſcriptũ,in p̃nc.⁊ de here.inſti.l.Clemẽs patronus.qđ ꝓdeſt notarijs,vt C.vt q̃ deſunt aduo.l.j.Sed qñ ꝓ aliquo,quã ꝓ viro intercedit,põt ex multis valere,quã cũ ꝓ viro.iuxta not.ĩ.qua.re.actio.nõ da.l.j.§.q̃ onerãde.Circa hoc vide qđ etiã ſcripſi in l.p̃tor ait.§.hoc autẽ iudiciũ.ĩ.de dã.infec.¶ Itẽ hic eſt aduertẽdũ ad iſtã gl.ex qua patet qđ qñ mulier intercedit ꝓ viro ſuo,obligatio illa facta ꝓ viro ſuo eſt ipſo iure nulla.Ex quo ſequitur vnũ,q ſi mulier ꝓmiſit alicui decẽ ſoluere ꝓ ſe ⁊ ꝓ viro ſuo,⁊ ille creditor cõueniat mulierẽ in illis,x.⁊ mulier excipiat de Velleiano ꝯ eũ.Et ille videns,qđ debet iuuari Velleiano ꝓ parte mariti,ſcilicet ꝓ quinque,ſi petat quinq́ȝ ꝓ parte eã tãgente,⁊ ipſa petit eũ in expenſis ꝯdẽnari,q2 plus petijt,certe bene dicit,q2 ꝓ parte maritũ cõtingẽte plus petijt re,ex eo,q2 ꝓ illa parte ipſo iure mulier ñ tenebatur,vt hac gl.patet. Quãdo illa intercedit ꝓ alio obligatio valet,⁊ tenet,⁊ naſcitur actio,ſed datur ꝯ actionẽ exceptio ſenatuſcon.Velleiani.Ex q̊ ſequitur aliud,qđ ſi mulier ꝓmittit decẽ Titio ſoluere ꝓ ſe,⁊ ꝓ Caio non marito,Et Titius mulierẽ cõueniat ꝓ illis decem,⁊ ipſa excipiat,qđ nõ tenetur,niſi i quinq́ȝ ꝓ parte ſua,⁊ ꝯ alia quinq́ȝ,q̃ debẽtur Caio excipit de Velleiano,⁊ q2 plus repetit,petijt eũ in expẽſis cõdẽnari.Dicit Titius,qđ non petijt plus re,q2 ad illa quinq́ȝ,q̃ tãgebãt partẽ Caij ipſe ratiõe ſue ꝓmiſſiõis habebat ꝯ eã actionẽ,licet ipſa haberet exceptionẽ.Cũ ergo debita ꝑ eã,⁊ obligatio teneret,niſi elideretur exceptiõe nõ petijt plus re,⁊ ideo nõ debet in expenſis cõdẽnari.Certe bene dicit Titius,nõ enim eſt ipſo iure obligatio nulla,ſicut qñ ꝓ viro intercedit:Nã qñ ꝓ alio valet,⁊ tenet,vt hac glo.vt C.⁊ ff.ad Velleianũ.vbi oẽs leges dicũt,qđ mul er fideiubẽs ꝓ alio exceptione ſe tueri poteſt.Exceptio autẽ eſt actionis excluſio.l.ij.
a * ĩ.de excep.⁊c.*

1 ☞ Prouiſio facta fauore alicuius perditur ꝓpter eius dolũ.

1 §.Verba itaque.† Not.quod ꝓuiſio facta fauore alicuius,perditur propter dolum eius.Ad quod l.j.⁊ ij.C.ſi minor ſe ma.dix.⁊ l.auxilium.ĩ.de mino.Quod no.q2 poteſt valere ad multa,⁊c.

§.Omnis.Verbum intercedere,comprehendit omnẽ obligationẽ omnino,quam quis ꝓ alio ſuſcipit.h.d.

LEX IIII.

1 ☞ Sciri debet id quod eſt cauſa exceptionis,ad hoc vt creditor teneatur exceptione.
2 Contrahens cum minore vel muliere,non iuuatur,quando ſcit eorum conditionem.
3 Statutum ſi ciuis fideiuſſerit pro forenſi,quod reus conueniatur principalis,non obſtantibus renunciationibus,non habebit locum quando creditor ignorauit intercedentem eſſe ciuem.

SEd ſi ego.Mulier intercedẽdo Velleiano iuuatur,ſi debitor interceſſionẽ ſciuerit,ſecus ſi ignorauerit.Itẽ mulier ſoluens vel donãs nõ iuuatur.h.d.quã legẽ no.q2 limitat̃ multũ
1 verba ſenatuſcõſulti.Nõ.ad hoc,† vt creditor teneat̃ exceptiõe,oportet,qđ ipſe ſciuerit id,qđ eſt cauſa exceptiõis.¶ Opp minor iuuat̃ ꝓpter etatẽ,nec eſt neceſſe,qđ ille,q ꝯhit cũ minore,ſciuerit eũ eſſe minorẽ,qđ patet,q2 bñficiũ reſtitutiõis in integrũ
a eſt ſcriptũ in rẽ,⁊ dat̃ ꝯcũ,q omnino ignorauit.[a] l.in cauſe.§.fi.
2 de mino.† Sol.Q̃nq́ȝ lex ꝓuidet alicui in odiũ alterius,⁊ tunc eſt neceſſe,qđ ille q ꝯhit,ſciat id qđ eſt cauſa odij ſui,vt in Macedoniano.l.iij.in prin.coniuncta l.j.ĩ.ad Maced.q̃nq́ȝ lex ꝓuidet alicui in ſui fauorẽ,⁊ tũc aut lex ꝓuidet ſimpliciter,⁊ ſuper omni geſto,⁊ tũc eſt neceſſe creditorẽ hoc ſcire.l.ait p̃tor.in p̃n.cõiuncta l.in cauſe.§.interdũ.ĩ.de min.Q̃nq́ȝ lex ꝓuidet alicui fauore perſone ſuꝑ certo ꝯtu,⁊ tunc eſt neceſſe qđ ille,in cuius p̃iudiciũ vertit̃ ꝓuiſio iſta,ſciuerit iſtũ ꝯtũ,vt hic,⁊ l.ſi mulier.ĩ.eo.niſi enim ſciuerit creditor illam mulierẽ intercedere,ceſſat
b Velleianũ.Et iſta ſunt vtilia ad multa ſtatuta.Pone,vnũ ſta-
3 tutũ[b] eſt hic,qđ † ſi aliqs ciuis interceſſit ꝓ forenſi,debeat primo principalis diſcuti,nõ obſtãtibus aliquibus renuntiatiõibus factis in inſtrumentis.Certe ciuis non habebit iſtam exceptionem,niſi probauerit creditorem ſciuiſſe intercedere iſtum,quod not.

ADDITIONES.

a ALEX.¶ Qui omnino ignorauit.Ignorãtia creditoris an faciat interceſſionẽ valere.vide in l.j.⁊ ibi gl.⁊ Bal.ad fi.C.eod.qđ ex eo qđ pecunia peruenit ad mulierem,preſumitur ꝓbata ipſa principalis,niſi probetur fraus,que ex preordinatione preſumatur.⁊ ita intelligit gl.in l.ij.in ver.dationes.ĩ.eo.

b ALEX.¶ Statutum.Et iſta ſunt vtilia ad multa ſtatuta,ſi ſtatutũ vult fieri excuſſionẽ in bonis principalis,nõ obſtãte etiam aliqua renuntiatiõe facta,non habebit locũ ſi creditor ignorauit interceſſionem,⁊ adde no.hic per glo.magnam vide Bald.in l.que dotis.ſol.mat.⁊ que no.in l.cum quid.ſi cer.peta.

LEX VI.

SI fideiuſſores. Mulier ſi fideiubet, vt alium fideiubere mandat, iuuatur velleiano, ſi recipiens hoc ſciuerit. h. d. cũ l. ſeq. quanquam. ¶ No. quod in facto proprio non eſt tolerabilis ignorantia. ¶ No. q᷑ mandatum inutile non impedit actionem neg. geſt. ꝛc.

LEX VIII.

QVamuis. Liberatio pignoris non eſt intercesſio hoc dicit.

§. Si mulier. Si mulier alicui promittit indemnitatem, non eſt interceſſio. h. d. Quod dic plene vt l. tutor. ĩ. eo.

a **§. Si mulier.** a Mulier iuuatur Velleiano aduerſus primum creditorem, ꝛ aduerſus eum, cui eſt delegata, licet Marcellus aliter diſtinxerit. h. d. no. gloſſ. magnam, que non tendit niſi ad poſitionem caſus. ꝛ opin. Iuliani eſt vera, ꝛc.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si mulier. Vide Bal. in l. ſi mater C. eo. hic alleg. in glo. ꝛ p ea q̃ ibi, ꝛ hic habentur, dicit Bal. q᷑ ſi mulier promittit alicui debitori ſibi ſoluere, id quod ipſe debet alteri, nũquã habet locum ſenatuſconſultum, quod no. ad materiam huius §. iſtum tex. alleg. no. Bal. in l. ij. C de execu. rei iudi.

a **§. Interdum.** a Mulier intercedẽs, ſiue ſoluat, ſiue deleget debitorez repetit, ſi alium deleget, exceptione iuuabitur. h. d.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Interdum. Vide iſtum tex. alle. per Bal. in l. ſi vn⁹. §. pactus. ſ. de pac.

a **§. Quoties.** a Hic loquitur de alio remedio Iuriſconſultus, ꝛ dicit, quod muliere excluſa actio reſtituitur in veterem debitorem, licet liberatus ſit contemplatione obligationis ſuſcipiende per mulierem, ꝛc.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Quoties. No. quod ſi te debitorem libero per acceptilationem cũ hoc q᷑ tu facias q᷑ Berta ꝑ te intercedat, licet Berta intercedat, tamen acceptilatio non valet, ꝛ debitor obligatus remanet. quod no. ꝛ adde Bal. in l. j. C. eod.

§. Si conuenerit. Paria ſunt, mulũ dare expromiſſorẽ vt mulierẽ. h. d.

a **§. Marcellus.** a Acceptilatio facta mulieri tute Velleiano non liberat debitorẽ, ſicut nec ſolutio, niſi ſic ſolueret quod repetere nequeat, ꝛc.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Marcellus. Vide Bald. in l. iiij. C. eo. Quid autem ſi mulier ſoluiſſet. vide ĩ. eod. in l. pen.

§. Quanquam. Mulieri ſubducte actio reſtituitur in omnes, qui per eius obligationem fuerunt liberati, non autem omnibus. h. d.

§. Si mulieri. Si creditor ſuccedit mulieri. nihilominus actio reſtituitur in veterẽ debitorẽ, ſ; ſi mulier debitori, ñ eſt reſtitutio neceſſaria. h. d.

§. Si cum eſſem. Muliere ab initio cum alio contrahente, actio reſtituit in veterem debitorem. hoc dicit.

a **§. Illud videndum.** a Muliere ſubducta actio reſtituitur in euz qui ab initio non potuit obligari ipſo iure, vel in effectu. h. d.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Illud videndũ. No. ergo quod mulier ipſo iure nõ obligatur. Et ita debet intelligi glo. ꝛ ibi per doc. in l. j. C. de repu. que fiunt in iu. vide in auť. ſi qua. C. e. ꝛ in l. antique. §. ne autem C. eo.

LEX X.

HE actiones. Reſtitutorie actiones, ꝛ inſtitorie dantur contra heredem, ꝛ in heredem. h. d.

LEX XI.

a **SI mulier.** a Mulier non habet Velleianum, ſi creditor ignorauerit eã intercedere. h. d.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si mulier. No. tñ ad intellectũ, q᷑ licet mulier in cõtractu ſe principaliter obliget, ſi marit⁹ fideiubet, ꝓſumit̃ color q̃ſit⁹, ꝛ mulier nõ obligat̃, ſcd̃m Bal. no. in auť. ſi qua. C. e. niſi ꝓbetur pecuniã expẽſam in vtilitatẽ mulieris. ꝛ ibi etiã vide q᷑ ſi marit⁹, ꝛ vxor ſe ꝑncipaliter obligãt in eodẽ inſtr̃o, an valeat? Et ibi etiã q̃rit an marit⁹ poſſit ſe obligare ꝑ vxore. ꝛ tz ꝙ ſic. Alex. Adde vt p Bal. cõſi. ccix. ij. li. ꝛ cõſi. viij. iij. li. ꝛ qñ mulier cõfitetur pecuniã verſam in ſuam vtilitatez, an ſibi preiudicet, ꝛ quando poſſit ſe, ꝛ ſua obligare, vide Pau. de Caſt. cõſil. cexix.

LEX XIII.

ALiquando. Si obligatio in effectu ſpectat ad mulierem, licet ſit interceſſio, Velleiano non iuuatur. h. d.

§. De pignoribus. Nouatio que in effectu non valet non perimit ius pignoris. h. d.

§. Si ſub conditione. Fruſtra expectatur conditio, cuius euentus nihil operatur.

LEX XIIII.

SI mulier. Muliere ſubducta, reſtituitur actio in veterem debitorem, ꝛ eius fideiuſſorem. h. d.

LEX XV.

SI mulieri. Si mulier promittit alium ratum habiturum quod ipſa geſſit, non iuuatur Velleiano.

LEX XVI.

SI mulier. Mulier nõ iuuatur Velleiano, ſi debitor ſibi ſoluit quod ꝓmiſit. hoc dicit.

a **§. Si ab ea.** a Mulier, ꝛ fideiuſſor eius Velleiano non iuuantur, ꝛ in primum debitorez actio reſtituitur. h. d.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si ab ea. Nota, quia non eſt al bi, ſecundum Bald. in l. j. C. eo. ꝙ ſi fideiuſſor pro me nõ rogatus intercedat, tamẽ exceptio huius ſenatuſconſulti competit ſibi.

LEX XVII.

VIr vxori. Nõ ſufficit creditori credere mulierẽ in rẽ ſuã intercedere, quãdo ꝓ alio promittit, niſi diligentius perquiſiuerit. h. d.

¶ Dos non poteſt ſolui mulieri conſtante matrimonio.

§. Si mulier. Si mulieri conſentienti obligationi rei ſibi obligate pecunia ſoluitur, Velleiano nõ iuuatur, alias ſecus. h. d. Quod nota Periſtum §. dicebat Iac. de Are ꝙ ſi dos ſoluitur mulieri cõſtãte matrimonio, marit⁹ liberatur. Quod examinat Cyn. in l. j. C. ſi dos cõſtã. mat. ſol. fue. Veriũ tamẽ eſt veritas, q2 ei nõ põt ſolui niſi ex cauſa. l. mutus. §. manẽte. ĩ. de iu. dot. ꝛ ĩ. ſol. mat. l. quãuis. ꝛ eſt expreſſum. ĩ. de iu. dot. l. ſi. not. per gl. ĩ. ſol. mat. l. ij. circa ſi. glo. ij. Non obſt. iſte §. q2 debet intelligi ꝙ hic ſoluebatur mulieri, iam ſoluto matrimonio, vel ſi conſtante, intellige in caſibus permiſſis. ¶ Oppon. de l. etiam. ꝛ l. iubemus. C. eo. Sol. ꝛ hec vera, q2 aliud eſt in liberando pignus, quod poteſt mulier, vt in contrariis. Aliud eſt conſentire ꝙ aliũ obligetur, ꝛ iſtud non poteſt, q2 eſt interceſſio, vt hic, ꝛc.

§. Mulier. Si mulier cum alio mutuum, vt duo rei, accipiunt in cauſam neceſſariam, Velleiano non iuuatur, ſed in cauſam voluntariã eatenus iuuatur, quatenus ad aliũ pecunia peruenit. h. d. Pulcher eſt §. ꝛ inducitur ad queſtionẽ per glo. an duo rei videãtur inuicẽ fideiubere. Et gl. ponit hic totam queſtionem diſputatam, ꝛ melius quam alibi in aliqua parte mũdi, doc. examinãt in l. j. C. de duo. reis. Dixi in l. reos. in prin. de duo reis.

LEX XIX.

TVtor pupilli. Si mulier alicui pro propria obligatione indẽnitatem promiſit, intercedere non videtur, ſecus ſi ꝓ obligatione alterius.

§. Cum haberes. Creditor delegat⁹ a muliere intercedente anteqũ ſoluat tutus eſt Velleiano, ꝛ ſi agat, exceptione Velleiani repellitur. h. d. Glo. reuocat in dubium ꝙ ſit verius dictum, vel Aphricani, vel Iuliani, ꝛ breuiter diſtingue, vt in glo. ꝛc.

LEX XXI.

SI pro aliquo. Mulier ſi intercedit in rem ſuam animo nouandi, non iuuatur Velleiano, ꝛc.

LEX XXII.

a **SI mulieri.** a Mulier, que ex interceſſione non damnificatur, Velleiano non iuuatur. h. d.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si mulieri. Mulier que ex interceſſione non damnificatur, tenetur. Sed q᷑ ſi mulieri ꝓmiſſum eſt de indemnitate, vel ei data ſunt pignora? Dic, quod nõ tenetur, ſed iuuatur. Caſus eſt

ſus eſt no.ĩ.eod.l.quidam.⁊ no.Bal.in l.j.C.eod.titu.

LEX XXIII.

a **Si mulier.** a Mulier que ſcienter verum non reſpondet, Velleiano non iuuatur.ſecus,ſi ignoranter,⁊c.

ADDITIO.

a ALEX.¶ Si mulier. Iſte tex.eſt no.in muliere,que adiuit hereditatem damnoſam,⁊ vide Bal.in l.prima.C.eod.quem alleg. Pau.de Ca.⁊ ibi per eum.

LEX XXIIII.

Debitrix. Iſta lex dicit idem quod l.ſi mulieri.ſ.eo.⁊ aduerte,q2 ratio tex.declarata per gl.non videtur bona,quia ſi vere interceſſiſſet,non eſſet liberata a debito,⁊ ſic damnificari non poterit,⁊c.

§. Si ſenatuſconſulti. Per ſenatuſconſultum actio ſtatim reſtituitur in priſtinũ debitorẽ in eo ſtatu,in quo erat.h.d.

LEX XXV.

Si domina. Iuſſus,non eſt interceſſio,ſed eſt fideiuſſio.h.d.

LEX XXVII.

Bona. Velleianum non preiudicat ei,qui nõ putat mulierem intercedere.hoc dicit.

§. Cum ſerui. Mulier contrahens cum ſeruo,Velleiano non iuuatur.hoc dicit.

§. Uxor. Mulier que intercedit in rem ſuã Velleiano non iuuatur.h.d.

LEX XXVIII.

Sed a. Verba enuntiatiua a teſtatore plata,creditoribus non preiudicant.h.d.

§. Fundum. Mulier que rem ſuam obligat,vt pecuniam pro alio ſoluat,iuuatur Velleiano aduerſus creditorem ſcientem.h.d.

LEX XXIX.

a **Quidam.** a Mulier intercedens iuuatur Velleiano,⁊ actio reſtituitur in principalem debitorem ⁊ pignora.h.d.

ADDITIO.

a ALEX.¶ Quidam.No.iſtum tex.no.ad limitationem l.ſi mulieri.ſ.eo.⁊ ibi dixi,⁊ eſt tex.no.ſecundum Bal.in l.j.C.eo.

LEX XXX.

a **Si decipiendi.** a Mulier decipiens nõ iuuatur Velleiano.h.d.

ADDITIO.

a ALEX.¶ Si decipiendi. Quo modo probetur,quod mulier voluerit decipere,vide Bar.in l.feminis.C.eod.

LEX XXXI.

a **Si mulier.** a Adeundo non videtur quis intercedere,niſi fraus creditoris interceſſerit.hoc dicit.

ADDITIO.

a ALEX.¶ Si mulier.Vide Bal.in l.j.C.eod.

LEX XXXII.

Si mulier. Senatuſconſultum Velleianum prodeſt aduerſus eum, cum quo contraxit mulier,⁊ ſucceſſori eius ad rem ⁊ ad fructus,⁊c.

§. Item ſi mulier. Si mulier vendidit fundũ pro alio,iuuatur Velleiano.h.d.¶ Opp.C.eo.l.ſenat⁹.in fin.Sol.ibi nec maritus emit, nec aliũ interponit,ſed mulier ipſa emptores inuenit,ſubaudi,⁊ donauit,⁊ pecunia non interceſſit hic autem fuit color queſit⁹ vel a creditore vel a marito creditore ſciẽte.ita dicebat Iaco.¶ Opp.de l.quãuis.§.plane.ſ.e.ſol.ibi voluit delegare.hic intercedere.ſed quare ſec⁹? Reſp.dicit Ia.qd nõ eſt ratio q̃ eſt ĩ.pri.§.⁊ ideo dic,q̃ hic fuit color q̃ſit⁹.⁊ ita qdã habẽt hic gl.⁊c.

§. Si mulier. Si alius mãdato mulieris intercedit,exceptioni Velleiani eſt locus,ſi creditor hoc ſciuerit,alias ſec⁹.h.d. Unde bene vide quandã gl.q̃ mei qd ſi,⁊c.Sed q̃ro cum tunc ignorantia eſſet in facto proprio.l.ſed ſi ego.ſ.eod. Dic quod ex aliqua iuſta cauſa credebat eam intercedere in rem ſuam,vt in gloſſ.⁊ quidam habent in gl.⁊ videtur quod debeat iuuari.l.ſi Titius.ĩ.de fideiuſſ.⁊ ſ.eo.l.ſi decipiendi.Sed dic,quod ibi fuit color queſitus,hic non,⁊c. ☞ Velleiani renuntiatio facta per mulierem an valeat.

a **§. Si mulier.** Si mulier in iudicio exceptioni Velleiani a renũtiat,Velleiano non iuuatur.h.d.¶ † No.quod exceptioni Velleiani poteſt renuntiari, vt obſeruat conſuetudo,tamẽ in contrarium eſt veritas: beneficium enim Velleiani eſt inductum propter fragilitatẽ ſexus muliebris.l.ij.ſ.eo. Nam eo ipſo quod renũtiat,decipitur vt l.interdum.ſ.de minori.⁊ quod no.in l.iubemus.C.eo.ad quod l.doli.§.diuerſum.ĩ.de nouat.ita tenẽt doc.in l.fi.C.eo. Non obſt.hec lex,q2 ſpeciale eſt in renũtiatiõe facta in iudicio,hic enim re-
* nũtiauit in iudicio,⁊ ex poſt facto.* Vide hic glo.que oſtendit, quod mulier renuntiãs Velleiano,debet certiorari de iure ſuo, alias renuntiatio non valet.Sed quero,an hoc habeat locũ in quocunque renuntiante iuri ſuo,ſcilicet quod ad hoc,vt renuntiatio valeat,ſit neceſſe,quod de iure ſuo certioretur.volo dicere,⁊ querere,an ille,qui iuri ſuo renuntiat,vt fideiuſſor,q̃ renũtiat illi iuri,quod dicit quod prius conueniatur reus principalis,quam fideiuſſor,vt in toto titulo.in auth.de fideiuſſo.in p̃nc.verſi.ſi quis,⁊ ibi no.glo.in ver.accedat.que incipit,hic corrigitur,⁊c.⁊ ſimiles,an debeant ſcire illud ius,cui renũtiant, gloſſ.nota.eſt,quod oportet quod certioretur ille,qui renũtiat,alias non valet renuntiatio,vt in authen,quomodo opor.epiſc.§. ſed etiam ſic eum.in glo.in ver.interroget.que incipit,nota hic ⁊c. pro quo argu.l.fin.§.diuus.ĩ.de publica.⁊ ĩ.de noua.l.doli.in fi. Quid dicẽdum? Jaco.de Beluiſ.ibidem verſi.tu dic clarius.modificat illam glo.ibi,⁊ dicit ſic.Aut id,cui renuntiatur conſiſtit in iure,aut in facto proprio,aut in facto alieno.Si in iure,ſi renuntians eſt de perſonis,quibus permiſſum eſt ius ignorare, hoc caſu dico eum eſſe certiorandum,arg.l.qui cum tutoribus.ſ.de tranſac.⁊ hac l.in fi.⁊ alle.gl.in authẽ.quomodo opor.epiſ. Et q̃ ſunt perſone qbus in iure licitũ eſt errare,habes ĩ.de iuris ⁊ fac.ign.l.regula.⁊ l.leges ſacratiſſime.C.de leg.Et in dubio dico eã ñ certiorãdã,niſi aliud appareat.Aut renũtiãs iuri ſuo eſt talis pſona,q̃ tenetur ſcire bñficiũ ſibi cõpetẽs,vel de qua eſt veriſimile,vt ſunt regulariter oẽs pſone,de qbus C.de leg.l.leges ſacratiſſime.⁊ hoc caſu nõ eſt neceſſe illũ de iure ſuo certiorare.Sic l.fi.§.diuus.⁊ l.doli.in fi.ſ.alle.Ratio eſt,q2 turpe eſt ius in quo verſatur,⁊c.l.Domitius.ĩ.de teſt,⁊ l.ij.ff.de orig.iur.¶ Si autẽ id,cui renuntiatur cõſiſtat in facto pprio,hoc caſu dico talẽ nõ oportere certiorare,cũ pſumatur ſcire illud.l.quã quã.ſ.eo.tit.Eſt tñ certioratio vtilis,vt excludatur renuntiãs a pbatiõe erroris.vt C.de iuris ⁊ fac.ign.l.error.⁊ ſ.de interro.actio.l.de etate.§.penul.⁊ vltimo.¶ Tertio caſu,qñ in facto alieno cõſiſtit.Tunc ſi qdẽ p pactum renuntiat,nõ eſt neceſſaria certioratio,vt ſ.de pac.l.emptor.§.Lucius.Sed põt eſſe etiã tunc vtilis certioratio.Si vero vbo renuntiat ſine pacto ,tunc certioratio eſt neceſſaria,l.mater decedẽs.ſ.de inoffi.teſt.cũ ſimil.Et hoc in tẽporalibus.In ſpiritualibus autẽ certioratio eſt neceſſaria.Et rões habes in alle.gl.in aut.quomodo opor.epi.§.oportet.Hec Iaco.de Beluiſu vbi ſ.Vide gl.in hoc §.in verb.nõ vſurã,ibi ſecus in Macedoniano.Et ſic tenet gl.qd ſenatuſconſul.Macedoniano nõ põt renuntiari.Iſtã gl.Pet.reprobat,⁊ eius rõnẽ.⁊ ponit rõnem in contrariũ,q2 ex quo eſt odioſa, facilius debet tolli,quã fauorabilis,q2 nudo pacto actio odioſa tollitur,l.ſi tibi decẽ.§.qdã.ſ.de pac.Sed nõ fauorabilis.l.ſi vnus.§.pact⁹.ſ.de pac.Quare ponit aliã rõnẽ,q2 nõ tantũ eſt introductum odio creditoris,ſed etiam fauore patris. Sed tu dic quod vtrum aliquid iudicetur fauorabile,vel odioſum ſemper conſideramus cauſam principaliorem.l.⁊ ſi non ſunt.§.perueniamus.ĩ.de aur.⁊ argent.legat.vnde ratio gloſſ.bona eſt:q2 exceptio Velleiani reſpicit principaliter fauorem mulierum,⁊ ideo de facili iuri ſuo poteſt renuntiare.C.de pac.l.ſi quis in cõſcribendo.Sed ſenatuſconſultum Macedonianum non cõſiderauit fauorem filij,q2 ipſe poteſt obligari.l.tam ex cõtractibus.ſ.de iudi.ſed principaliter odium creditoris,vt l.j.cum ſequen.ſ.ad Macedon.⁊ ideo noluit lex,quod filiusfamilias per ſuam renuntiationem poſſit facere illos odioſos creditores conſequi vtilitatem ſecundum Jacob.Butri.docto.tamen Moderni tenent contrarium,⁊ melius.Nam eo ipſo,quod renuntiat,decipitur,tex.eſt in l.doli exceptio.verſ.diuerſum.ĩ.de noua.facit l.interdum.ſ.de mino.⁊ ſ.illo titu.in l.ſi iudex circumuento .p do.Cyn.⁊ alios in l.fin.C.eod.titu.⁊ ibi etiam aliquid dixi.Non obſtat iſte tex.quia ſpeciale eſt in renuntiatione,que fit in iudicio.Iis tamen non obſtantibus,conſuetudo tenet cum gl.vt ſupra dictum fuit,⁊ ideo non fuit caſus dicere contrarium,quia minime ſunt mutanda,que interpretationem certam ſemper habue-
* runt,vt ſ.de legib.l.minime.*

ADDITIO.

a ALEX.¶ Si mulier.Exceptiõi Velleiani an poſſit renuntiari,aduerte,q2 Bar.dicit qd cõſuetudo indiſtincte obſeruatur, qd poſſit renuntiari.adde tamen qd ſi ſit mulier certiorata,communiter obſeruatur in bñficio Velleiani quod renuntiari poſ-

ſit. Dixit tamen hic no. Alb. de Roſa. quod ſi reperiantur in inſtrumẽto notarij iſta ṽba, ꝛ certiorata Velleiano renũtiauit, qꝺ nõ obſtãtibꝰ his verbis, poterit fieri interrogatoriũ notario qd ſit Velleianũ, ꝛ ſi dicit ſe neſcire, mulier poterit vti velleiano, ꝑ quo optime facit gl. i l. generaliter. C. de tabu. li. x. dũ q̃ſiuit an notarius debet ſcire leges, ꝛ ſi diceret notariũ eſſe loco teſtis. Reſpõ. qꝺ teſti ſiũt hec iterrogatoria, ẽt ſcꝺm Bar. in l. i. ȝ. ſi cer. pe. ꝛ iſtud dictũ hic ẽt refert Ful. ꝛ ꝺ iſta materia viꝺ q̃ ſcripſi poſt Ro. in l. ſciẽdũ. ꝺ ṽb. ob. ꝛ adde qꝺ qñ renũtiatio ſit de cõſenſu legis, vt in caſu aut. matri, ꝛ auie. C. qñ mul. tut. off. nõ requirit certioratio ſed Bal. no. in l. j. ff. ſi qs in ius voc. nõ ie. ꝛ Bal. in addi. Spe. in ti. de renũ. ꝛ cõclu. ꝛ Ful. ꝛ Pau. ꝺ Ca. hic, ꝛ qꝺ no. doc. in c. ſi. de pac. in vj. ꝛ Bal. i l. ſi mulier. la ij. C. e. ꝛ adde qꝺ magiſtraliter ꝺt Jo. an. in c. quãuis. de pac. in vj. in quacunqꝫ renũtiatiõe requirit certioratio, de quo vide in l. ſi. §. idem q̃ſiuit, poſt Bar. ȝ. de cond. inde. Adde quod mulier ſit ſpecifice certiorãda tenet Bal. conſi. iiij. ij. li. ꝛ conſi. xlvij. lib. iij.

a De compenſationibus.[a] Rubrica ii.

* * Circa iſtum titulum vide vnum caſum notabilem, in quo nõ admittitur compenſatio. ȝ. de condi. inde. l. fin. §. Lucius Titius.
* verſic. Item quero.*

ADDITIO.

a POMA. ¶ De compenſationibus. In materia compenſationis vide Fely. in c. ſuborta. in j. col. de re iud.

LEX IIII.

1 ☞ Compenſatio an tollat debitum ipſo iure.
2 Compenſatio ad hoc vt tollat obligationem, ſatis eſt quod notificetur extra iudicium.

a VErum eſt.[a] Fideiuſſor põt cõpenſare qꝺ debet reo ꝑncipali, ꝛ ſibi h. d. cũ l. ſe. q̃ incipit, ſi qd. vides hic textũ
1 q videt velle, † qꝺ cõpẽſatio fiat ꝛ tollat debitũ
b ipſo iure. Simile Inſtit. de ac. §. in boneſidei, qꝺ oẽs gl. intelligũt verũ ſi opponat ab hoĩe l. ... ȝ. e. ibi, ſi paratꝰ eſt ꝛc. ꝛ in hac l. ſi qd, ibi cõpẽſare, ꝛc. Requirit ergo
c volũtas debitoris cõpẽſantis. c ꝛ ex hoc dico vobis, qꝺ nõ eſt ne-
d ceſſe d ad extinguẽdũ debitũ ipſo iure, † qꝺ cõpenſatio opponat
2 in iudicio ſed vbicunqꝫ notifico tibi, qꝺ volo debitũ cũ credito cõpẽſare, ipſo iure tollit obligatio, hoc colligit ex iſtis legi. dum dicunt ipſo iure, quaſi non requiratur miniſterium iudicis, ꝛc.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Verum eſt. Vide Bald. in l. tam mandatori. C. de nõ nu. pe. ꝛ glo. in l. eius. C. eod.

b ALEX. ¶ Et tollat debitũ. Quid aũt ſi tres erãt creditores, ꝛ vnus ꝓmiſit curare cũ effectu, ne talis lis, vel moleſtia inferatur, an ipſe poſſit opponere exceptionẽ cõpẽſatiõis, ſi cõuenit ex alia cauſa? Certe nõ, qꝛ q opponit exceptionẽ cõpẽſatiõis, dicit agere l. amplꝰ nõ peti. rẽ ratã hab. c. cũ iter. de exce. Et ſi ꝓmiſit qꝺ alij nõ agerẽt, ipſe ẽt nõ debet agere l. vẽdicãtẽ. j. de euic. cũ ſeq. l. j. §. qꝺ autem ait. de ſuperfi. Ita limita iſtum tex. ꝛ vide in ſi. quod dicit Bal. ꝛ Ful. in l. ſilie licet. C. de collatio. de exce. extrinſeca.

c POMA. ¶ Compenſantis. Vide Ale. conſi. cxlix. volu. ij.

d ALEX. ¶ Non eſt neceſſe. Vtrũ ad hoc qꝺ ꝑ cõpẽſationẽ tollat debitũ, requirat qꝺ opponat in iudicio, ꝛ adde no. ꝛ bonũ tex. in l. rei indicate. §. j. j. ſol. ma. vbi videt velle tex. qꝺ abſqꝫ oppoſitione, ſit nihilominus obligatꝰ debitor, ꝛ ſic debitum tollit. vide late poſt gl. ꝑ Bar. in l. ſi cõſtat. C. eo. tit. ꝛ ibi multos caſus, in qbꝰ ſit ipſo iure, ꝛ qꝺ ipſe no. in l. j. C. eo. adde Bald. in l. tã mãdatori. C. mãda. ꝛ adde Bar. in l. qꝺ dicit. in ſi. j. de impen. ꝛ ſic ꝑmittitur fideiuſſori opponere exceptionem cõpẽſatiõis eodẽ modo vni ex reis. ꝛ ꝓderit omnibꝰ. Ita dicit Bald. in l. ex duobus. xiiij. q. i. de duo. reis. ꝑ l. ſed Julianus. §. idẽ ait ſi duos. ff. ad Macedo. Nam qñ res, vel quãtitas ꝑuenit ad aliquẽ ex correis, oẽs dicunt ad inuicẽ fideiubere. l. vir vxori. §. ſi. ꝛ ibi no. ȝ. ad vellei. l. ſi ꝑ parte. §. ſi. de in rẽ verſo. ꝛ plene Bar. ꝛ alij in ꝑnc. in l. reos. de duo. re. ꝛ ſic ꝑiſtũ tex. licet regulariter qñ vnꝰ eſt creditor creditoris ſui, nõ fiet ipſo iure cõpẽſatio, ſed requirit qꝺ opponat exceptio, vt hic, ꝛ l. qꝺ Labeo. j. eo. ꝛ plene no. ꝛ legit in l. ſi cõſtat. C. eo. tñ qñ vnꝰ eſſet debitor ipſiuſmet, ꝛ ſic vnꝰ, ꝛ idẽ eſſet debitor ꝛ creditor, tũc ipſo iure ſit cõpenſatio, ſeu diſtinguit actio, qꝛ eſt impoſſibile debitũ, ꝛ creditũ eſſe in eodẽ ſubiecto. l. hꝫs a debitore. §. q ſi ſtipulator. ꝛ ibi gl. i ṽbo, ꝑmit, ꝛ l. Vranius. in ꝑn. de fideiuſſor. l. Stichũ. §. additio. de ſol. vt videamꝰ in ſimili qꝺ extinguit debitũ, qñ debitor creditori ſuccedit. l. ſi debitori creditor. ff. de fideiuſ. ꝛ d. §. q ſi ſtipulator. cũ ſimi. Nã homo nõ põt cũ effectu hãc fictionẽ inducere. l. ſi forte. de caſtrenſi pec. Bar. in l. ſi is, qui pro emptore. in j. queſtione. j. de vſucap. ꝛ l. ſi quis in fundi. de lega. j.

LEX VI.

1 ☞ Sententia lata ſuper principali non preiudicat in incidenti, quod poteſt per ſe ſtare.
2 Exceptio rei iudicate põt opponi ꝯ ſuccumbentem in exceptiõe, quando id in modum actionis intentat, ꝛ quando non. num. j.

a QVod in diem.[a]

1 §. Si rationem. † Sñia lata ſup ꝑncipali nõ ꝑiudicat in incidẽti, qꝺ põt ꝑ ſe ſta-
2 re. Itẽ ꝛ † q ſuccũbit i exceptiõe opponit exceptio rei iudicate, ſi illud idẽ in modũ actiõis intẽtat, qꝺ multũ no. ꝯcordat l. ſi autẽ. §. i. ȝ. de ne. ge. dic vt ibi dixi ¶ Opp. C. de ord. iu. l. j. vbi ſñia lata ſup ꝑncipali faciat ꝑiudiciũ in incidẽti. Solut. ibi fuit de incidẽti plene cognitũ, hic vero nõ fuit cognitũ ſuꝑ cõpenſatione, vel alr, ibi ſñia ſuꝑ ꝑncipali nõ poterat eſſe vera, niſi intelligat ꝑnũtiatũ ſuꝑ incidẽti, hic ſecꝰ. Iſtas ſolutiões videt tãgere gl. ȝ. de his q ſunt ſui, vel alie. iur. l. pe. ¶ Ad ſcꝺm opp. q ſuccũbit in exceptiõe nõ repellit, ſi illud idẽ ꝓponat in modũ actiõis. j. de euic. l. vẽdicã-
3 tẽ. ꝛ l. ſeq. Sol. † Qñqꝫ oppoſitũ in modũ exceptiõis tẽdit ad eũdẽ finẽ cũ eo, qꝺ ꝓponit in modũ actiõis, ꝛ tunc ſi ſuccũbit in exceptiõe, obſtat exceptio rei iudicate, vt hic. Qñqꝫ tẽdit ad diuerſum finẽ, ꝛ tunc ſi ſuccũbit in exceptiõe nõ ob. exceptio rei iudicate, vt in contrario. Ita no. doc. C. ſen. reſcin. non poſ. l. peremptorias. Ego latius dixi in l. qui Rome. § duo fratres. j. de ver. obl. tetigi in l, ꝛ ex diuerſo. ȝ. de rei vend. ꝛc.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Quod in diem. Et ad iſtum tex. vide etiam Barto. in extrauagan. ad reprimendum. in verbo ſummarie.

LEX VII.

* ETiam. * Ad intellectũ huius legis vide q̃ dixi in l. iterdũ. ver. ſcꝺo opp. ſcꝺm ordinẽ. ȝ. de cõdi. inde. dixi ẽt in l. cũ is. §. fideiuſſor. ṽ. Iniũ ꝺt gl. ȝ. illo ti. ꝛ vide Ey. in l. ex cauſa quidẽ iudicati. C. hoc tit.
* de compenſat.*

LEX VIII.

IN compenſatione. Debitũ litigioſum põt in cõpẽſationẽ deduci. h. d. ¶ Opp. de l. vbi ceptum. ȝ. de iud. Sol. ſuꝑ eadẽ re nõ poſſent pẽdere duo iudicia ꝑ modũ actiõis. l. vbi ceptũ. ꝑallegata. tñ poſſent pẽdere duo iudicia, vnũ ꝑ modũ actiõis, aliud ꝑ modũ exceptiõis. ¶ Itẽ opp. de l. ſi. C. e. vbi ꝺ debito nõ liquidato nõ põt opponi cõpẽſatio. Sol. lꝫ lis eſſet cõteſtata, intelligit qꝺ debitũ erat liquidũ, vl de primo liquidandum, alias non poſſet opponi compenſatio, vt in contrario, ꝛc.

LEX IX.

SI cum filio. Illud, quod peti poterat cũ adiectione de peculio, deducitur in compenſationem, ſecundum gloſſ. fortis eſt hec lex, ꝛc.

a §. Sed ſi cum filio. [a] Filius põt obijcere cõpenſationẽ de eo qꝺ debet patri, ſi de rato cauet. h. d. ¶ Opp. ad ꝑnci. huius legis, ꝛ videt, qꝺ ex ꝑſona filij pater nõ ꝯueniat, niſi de peculio. l. depoſui. ꝑ totã legẽ. ȝ. de pecu. Sol. verũ eſt ſi ꝯ patrẽ agatur, ſecꝰ ſi excipiatur. Simile no. in l. ꝛ ideo. j. rerũ amotarũ. Sed hoc videtur mirabile, nõ enim põt opponi cõpenſatio, niſi de debito liquido, vt l. ſi. C. eo. Itẽ nõ põt opponi cõpenſatio de eo, qꝺ põt elidi per exceptionẽ, ſed illud, qꝺ pater debebat, non erat liquidũ. Itẽ ſi cõueniretur pater, nõ teneretur niſi quãtũ vires peculij patiũtur. Ideo Jac. de Are. ꝛ Richar. legũt alr, qꝺ principiũ loquatur qñ agit pater, vel dominus actione pro ſocio ſibi queſita forte ex cõtractu filij, vel ſerui, quem ratum habuit, vnde ſocij, ꝛ ſocietati ſimul debetur, ꝛ ſecundum reſponſum ibi, quamuis ſi ageremus loquitur quando pater, vel dominus nunquam egit, vel ratum habuit. Nec obſtat l. ꝛ ideo. j. rerum amotarum. quia ibi agebat adiuncta perſona filie, hic non. Et ſecundum hoc bona eſt ratio, que opponitur in §. proximo. ibi, quia vnus contractus eſt, ideo

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN